

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวเสีย

อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

ด้านเกษตรกรรม

ภูมิประเทศโดยทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวเสียมีหลายลักษณะที่ ทั้งที่ราบและที่ลุ่ม โดยทางตอนเหนือและทางตะวันตกเป็นที่ราบลุ่ม ส่วนทางตอนใต้และทางทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ราบ พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประชากรในตำบลส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีกลุ่มอาชีพด้านการเกษตร เช่น การทำนาแปลงใหญ่ ซึ่งมีสมาชิกจำนวน ๑๔๘ ราย มีพื้นที่การทำนาของสมาชิก ๘๗๘ ไร่ และมีกิจกรรมการผลิตข้าว การจัดทำแปลง GAP การแปรรูปข้าว และการทำนาปรัง เป็นต้น รวมถึงชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการดำนาเหมือนกับในอดีต

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลนาข้าวเสีย เป็นเกษตรกรที่ผลิตข้าวคุณภาพ รสชาติดี แต่เนื่องจากปริมาณข้าวที่ผลิตออกมามีปริมาณน้อยเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการทำนาเพื่อการบริโภคในครัวเรือน การคัดสรรข้าวคุณภาพที่ปลอดภัยเป็นการเสริมสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ทำนาโดยมีตลาดรองรับอยู่ที่การท่องเที่ยวและตลาดทั่วไป ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกอยู่จำนวน ๑๕ ราย สามารถผลิตข้าวเพื่อการจำหน่ายได้ตลอดทั้งปีและเป็นทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคที่รักสุขภาพอีกด้วย

ด้านการแพทย์ไทย

การใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดกันมา การนำสมุนไพรมาใช้ได้ทั้งในแง่การรับประทานอาหาร เช่น การรับประทานพืชผักหรือนำมาประกอบอาหาร นอกจากนี้ยังนำมาใช้เป็นยารักษาโรคในเวลาเกิดอาการเจ็บป่วย การใช้ลูกประคบสมุนไพรเป็นหนึ่งในภูมิปัญญาไทยที่ใช้กันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าของเรา อาการที่เหมาะสมกับการใช้ลูกประคบสมุนไพรมาใช้ประโยชน์เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาไทยที่ใช้กันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าของเรา อาการที่เหมาะสมกับการใช้ลูกประคบสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ในการผ่อนคลายกล้ามเนื้อลดอาการปวดเมื่อย ลูกประคบมีพืชสมุนไพรเป็นส่วนประกอบหลักอย่างน้อย ๓ ชนิด ได้แก่ ไพล ขมิ้นชันและตะไคร้ อาจผสมด้วยสมุนไพรชนิดอื่นๆ เช่น ผิวมะกรูด ใบมะขาม การบูร พิมเสน เป็นต้น นอกจากนี้การนวดแผนไทยยังมีการนำลูกประคบมาใช้ในการรักษาโรคเกี่ยวกับกล้ามเนื้อได้อีกด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวเสียร่วมกับโรงเรียนบ้านเกาะปุดจึงได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่น (การนวดแผนไทยและการใช้ลูกประคบ) จัดการอบรมนวดแผนไทย และการใช้ลูกประคบให้กับนักเรียน เพื่อคลายความเครียด ลดอาการปวดเมื่อย

ด้านการจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มอนุรักษ์ป่าสาคุ

สาคุเป็นพืชมหัศจรรย์ประจำถิ่นภาคใต้ที่มีความสำคัญทางกายภาพภูมิศาสตร์เป็นอย่างมาก อำเภอนาโยงเป็นพื้นที่ราบชุ่มน้ำจืดที่มีพืชสาคุอยู่เป็นจำนวนมากในอดีต จนพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก สามารถทำนาและการเกษตรอื่นๆ ได้ตลอดทั้งปี แต่เนื่องจากความไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้กระแสการพัฒนา กลับทำลายพื้นที่ป่าสาคุไปอย่างน่าเสียดาย ปัจจุบันป่าสาคุในอำเภอนาโยงมีเพียง ๙๐ ไร่ เท่านั้น

ในพื้นที่ตำบลนาข้าวเสีย ซึ่งตั้งอยู่ริมคลองลำชาน นับเป็นแหล่งป่าสาคุ ไม้พื้นถิ่นที่สำคัญของภาคใต้ ชุมชนแห่งนี้ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว เมื่อปี ๒๕๕๐ ซึ่งนอกจากจะให้ประโยชน์ทางระบบนิเวศแล้ว ยังกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพราะแทบจะทุกส่วนจากยอดถึงราก โดยชาวบ้านจะนิยมตัดใบเพื่อนำไปเย็บเป็นจากใช้ในการมุงหลังคา เพราะมีความแข็งแรง และมีอายุการใช้งานนานกว่าใบพืชชนิดอื่นๆ รวมทั้งนำก้านไปใช้ทำไม้กวาด เสื่อ หรือเครื่องจักสานต่างๆ แต่ที่กำลังได้รับความสนใจมากที่สุดขณะนี้ก็คือ การนำลำต้นมาสกัดเอาแป้งเพื่อทำขนมหวานได้มากมายหลายสิบชนิด เช่น ขนมลอดช่อง ขนมบัวตอง ขนมจาก ขนมโค ขนมด้วง ขนมครก ขนมเปียกปูน ขนมสาคุไส้หมูไส้ไก่ ขนมคุกกี

นอกจากนี้การสร้างการเรียนรู้ในระบบนิเวศน์ป่าสาคุกลายเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก ความร่วมมือดังกล่าวเป็นงานที่สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มอาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสมาชิกกลุ่มในขณะนี้ มีอยู่จำนวน ๑๕ ราย

ด้านศิลปกรรม

มโนราห์ หรือโนรา นับเป็นศิลปะการแสดงพื้นเมืองชื่อดังของภาคใต้ โดยจุดเด่นอย่างหนึ่งที่ผู้ชมให้ความสนใจชมชอบก็คือ เครื่องแต่งกาย เนื่องจากมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังนั้น กลุ่มสตรีชาว ต.นาข้าวเสีย อ.นาโยง จ.ตรัง จึงได้รวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มทำตุ๊กตามโนราห์ขึ้นโดยมีสมาชิกจำนวน ๑๒ คน เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์มโนราห์ ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยว

อโนทัย ไหวพริบ ประธานกลุ่มทำตุ๊กตามโนราห์บ้านนาข้าวเสีย เล่าให้ฟังว่า เนื่องจากชาว อ.นาโยง โดยเฉพาะใน ต.นาข้าวเสีย ประมาณ ๘๐-๙๐% มีความผูกพันต่อมโนราห์มาอย่างเหนียวแน่นนับตั้งแต่บรรพบุรุษแล้ว ทางกลุ่มจึงได้เริ่มประดิษฐ์ตุ๊กตามโนราห์ขึ้นจำนวน ๒ ท่า คือ ท่าเทพพนม และท่าเขาควาย หรือผาหลา ซึ่งมีลักษณะท่าร่าเหมือนกับของจริงทุกอย่าง เพียงแต่มีขนาดย่อลงมา ๑๐ เท่า รวมทั้งใช้วัสดุในการตกแต่งเครื่องแต่งกายเหมือนกับของจริงทุกประการด้วย

ตุ๊กตาแต่ละตัวจะใช้ระยะเวลาในการประดิษฐ์ประมาณ ๓ วัน และจำหน่ายในราคาตัวละ ๒,๕๐๐ บาท ซึ่งปัจจุบันกำลังเป็นที่ต้องการของตลาด โดยเฉพาะหน่วยงานราชการ เพราะเหมาะสำหรับการนำไปมอบให้ในโอกาสสำคัญ รวมทั้งสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนกลุ่มหนึ่งในภาคใต้ เช่น พัทลุง สงขลา ที่นำตุ๊กตามโนราห์ไปใช้บูชา หรือใช้รำแก้บนมากขึ้น เนื่องจากมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการนำมโนราห์ชุดใหญ่ไปแสดงจริงๆ ปัจจุบันกลุ่มทำตุ๊กตามโนราห์บ้านนาข้าวเสีย ยังได้ต่อยอดไปยังการประดิษฐ์ชุดมโนราห์ทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่หันมาสนใจเรียนรู้การแสดงพื้นเมืองมากขึ้น และมียอดการสั่งซื้อเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีการผลิตทั้งเทริด ซึ่งเป็นเครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรง หรือโนราใหญ่ รวมถึงเครื่องรูปปิดปีกนกแอ่น ชับทรวง ปีก(หางหงส์) ผ้าถุง หน้าเพลลา ผ้าห้อย หน้าผ้า หน้าพราน ฯลฯ โดยมีราคาตั้งแต่ไม่กี่ร้อยบาท ไปจนถึงหลายพัน และหลายหมื่นบาท

ด้านภาษาและวรรณกรรม

หนังตะลุง

ศิลปะภาพเคลื่อนไหวได้แสงเงา บอกเล่าเรื่องราวเคล้าข้าขัน

นายหนังนิกร ตะลุ้งบัณฑิต ชื่อจริง นายนิกร ศรีแก้ว เกิดที่ต.นาข้าวเสีย อ.นาโยง จ.ตรัง เรียนจบจากโรงเรียนวิเชียรมาตุ เริ่มสนใจในหนังตะลุงตั้งแต่วัยเด็ก โดยเริ่มจากเก็บใบไม้มาทำรูปหนัง และต้องคอยหลบมารดาเล่นหนังอยู่บ่อยครั้ง เพราะมารดาอยากให้เรียนสูงๆ และประกอบอาชีพที่มั่นคง แต่ก็ยากที่จะเลิกรักในการขับหนัง นายหนังนิกรเริ่มสั่งสมประสบการณ์ ด้วยการเป็นศิษย์กับครูหนังอย่างหนังอาจารย์ณรงค์ ตะลุ้งบัณฑิต แรกๆ คนดูก็ยังน้อยอยู่ นานเข้าประสบการณ์การเล่นหนังและการชวนขายพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ก็พานายหนังนิกรคว่ำรางวัลชนะเลิศการประกวดหนังตะลุงชิงถ้วยพระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังความซาบซึ้งมาสู่ตัวนายหนังและครอบครัว บัดนี้กว่าสามสิบกว่าปีบนเส้นทางหนังตะลุง นายหนังได้เปิดบ้านสอนการขับหนังตะลุงให้กับเยาวชนรุ่นหลังที่สนใจศิลปะภาคใต้ที่ถ่ายทอดเรื่องราว โดยการใช้ภาษาถิ่น(ภาษาใต้) เป็นการอนุรักษ์ภาษาใต้ที่นับวันก็เริ่มที่จะค่อยๆ หายไป เพราะเด็กรุ่นหลังส่วนมากจะพูดภาษากลาง หนังตะลุงจึงเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีส่วนสำคัญในการรักษาไว้ซึ่งภาษาถิ่น

ด้านอื่นๆ

ทำเนียบรายชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลนาข้าวเสีย

ที่	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่	ความสามารถพิเศษ	หมายเหตุ
๑.	นายวุฒิวัฒน์ ดับพันธ์	๕๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง	หมอดูดวงชะตา	
๒.	นายเสนอ ช่วยพันธ์	๖๗ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง	ตั้งศาลพระภูมิ บูชาภูมิในบ้าน พิธีบ่าว – สาว น้ำพระพุทธรณ์ คนถูกของ	
๓.	นายสมทบ ช่วยทิพย์	๘๐/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง	รักษางูกัด ตั้งศาลพระภูมิ แต่งงานบ่าวสาว ถูกพิษทุกชนิด เริ่ม ตาชาน น้ำมันค้ำติดคอ ไหว้ภูมิ คนถูกของถูกขึ้น	
๔.	นายจัด ฉันทนา	๘๐/๓ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง	หมองู รักษาขี้ด นวดกล้ามเนื้อ เริ่ม	
๕.	นางกาญจนา ชัยเพชร	๔๖ หมู่ที่ ๗ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง	หมอกระดูก หมอเอ็น รักษากระดูกหักโดย ใช้น้ำมันมะพร้าวทา บริเวณผิวหนังที่ กระดูกหัก	

นายวุฒิวัฒน์ ดับพันธ์
๕๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
หมอดูดวงชะตา

นายเสนอ ช่วยพันธ์

๖๗ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
ตั้งศาลพระภูมิ บูชาภูมิในบ้าน พิธีบ่าว – สาว น้ำพระพุทธรมนต์ คนถูกของ

นายสมทบ ช่วยทิพย์
๘๐/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
รักษางูกัด ตั้งศาลพระภูมิ แต่งงานบ่าวสาว ถูกพิษทุกชนิด เริ่ม ตาซาน น้ำนัตค้ำติดคอ
ไหว้ภูมิ คนถูกของถูกชิน

นายจัด ฉันทนา
๘๐/๓ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
หมอญู รักษาภูักัด นวดกล้ามเนื้อ เริ่ม

นางกาญจนา ชัยเพชร
๔๖ หมู่ที่ ๗ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
หมอกระตูก หมอเอิ้น รักษากระตูกหักโดยใช้น้ำมันมะพร้าวทาบริเวณผิวหนังที่กระตูกหัก

